

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ในทุกโอกาสและทุกด้าน ทั้งในด้านการศึกษาค้นคว้า การรับข่าวสารที่ทันสมัย ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ การประกอบอาชีพ และการพักผ่อนหย่อนใจตลอดจนการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การอ่านหนังสือที่ดีจะช่วยให้บุคคลมีจิตใจที่กว้างขวางขึ้น ช่วยเสริมสร้างจินตนาการ ตลอดจนช่วยปรับปรุงทักษะในการอ่าน การเขียน การคิด และความเป็นคนมีเหตุผลได้ดีขึ้นด้วย (Berman, 1995) การอ่านเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดความรู้ ความคิดที่แตกฉาน อันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ช่วยให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต การอ่านช่วยตอบสนองจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ของชีวิต อันได้แก่ สนองความอยากรู้อยากเห็น การศึกษาค้นคว้า ความเพลิดเพลิน และการพักผ่อนหย่อนใจ ความจริงใจ และเพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังนั้น เด็กจึงควรได้รับการส่งเสริมการอ่านเพื่อให้มีนิสัยรักการอ่าน การทำให้เด็กรักและมีแรงจูงใจในการอ่านนับเป็นการมอบของขวัญที่ดีที่สุดให้แก่เด็ก เพราะจะเป็นการนำเด็กไปสู่ความสำเร็จในชีวิต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ให้ความสำคัญต่อการอ่านโดยกำหนดไว้ในมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 14) รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยกำหนดไว้ในสาระที่ 1 เรื่องการอ่านว่าให้ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 18)

ในปัจจุบันและอนาคตเป็นที่ยอมรับว่าสังคมจะก้าวสู่การสื่อสารไร้พรมแดน ผู้มีนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเท่านั้นที่จะเป็นผู้ที่สามารถดำรงตนและสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่สังคมและนานาชาติได้ วัฒนธรรมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อนิสัยการอ่านของนักเรียน นักศึกษาในระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2555) พบว่า ประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป อ่านหนังสือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 66.3 ในปี 2551 เป็นร้อยละ 68.6 ในปี 2554 ซึ่งอัตราการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น

เกือบทุกวัย คือทั้งวัยเด็ก วัยทำงาน และวัยสูงอายุ ส่วนวัยเยาวชนเป็นกลุ่มเดียวที่มีอัตราการอ่านหนังสือคงที่ และคนไทยอ่านหนังสือปีละประมาณ 2-5 เล่ม ซึ่งจากเดิมคนไทยอ่านหนังสือปีละ 8 บรรทัด แต่ก็ยังน้อยกว่าคนมาเลเซียซึ่งอ่านหนังสือปีละ 40 เล่ม คนสิงคโปร์ปีละ 40-50 เล่ม และคนเวียดนามปีละ 60 เล่ม (สำนักข่าวไทย, 2555) ต้นเหตุที่สะท้อนให้เห็นมูลเหตุที่ทำให้เยาวชนไทยไม่ให้ความสำคัญกับการอ่านเท่าที่ควร ประการแรก คือ การเข้ามาอย่างรวดเร็วและทรงประสิทธิภาพของ “อินเทอร์เน็ต” ที่แม้จะมีประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า แต่อีกด้านหนึ่งก็เป็นสื่อที่ทำให้เด็กไทยขี้เกียจมากขึ้น เป็นเพราะอินเทอร์เน็ตกลายเป็นแหล่งข้อมูลหลักสำหรับเด็ก เพียงแค่ “คลิก” ก็สามารถได้ข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งข้อมูลที่ได้นั้นก็ไม่มีการตรวจสอบความถูกต้องข้อมูล บางประเภทก็ขาดแหล่งที่มา ตลอดจนขาดความสำคัญของเนื้อหา อย่างไรก็ตามอินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นเครื่องมือหลักในการหาข้อมูล โดยเยาวชนไทยให้ความสำคัญกับการค้นคว้าจากสื่อสิ่งพิมพ์โดยเฉพาะการอ่านหนังสือน้อยลงอย่างมาก

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวภาพที่ปรากฏในโรงเรียน คือ จำนวนนักเรียนที่เข้า “ห้องสมุด” น้อยลง แต่จำนวนลูกค้าในร้านอินเทอร์เน็ตกลับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ธุรกิจเปิดร้านอินเทอร์เน็ตผุดขึ้นมามากเป็นจำนวนมาก และร้านอินเทอร์เน็ตที่มีการให้บริการแบบครบวงจร ทั้งการหาข้อมูลหรือเล่นเกม กลายเป็นแหล่งชุมนุมของกลุ่มแทนที่จะเป็น “ห้องสมุด” เหมือนในอดีต บทบาทของห้องสมุดลดลง แม้อินเทอร์เน็ตจะไม่ใช่อุปสรรคของหนังสือ แต่ก็มีส่วนทำให้หนังสือถูกลดบทบาทและความสำคัญลง หากครูไม่มีมาตรการหรือจูงใจให้นักเรียนต้องอ่านหนังสือ ก็เป็นไปได้ว่านักเรียนส่วนหนึ่งอาจจะไม่อ่านหนังสือเลย

การที่นักเรียนอ่านได้และรักการอ่านจนเป็นนิสัยนั้นจะต้องการสอนให้นักเรียนทุกคนมีความสามารถในการอ่าน และที่สำคัญยิ่งกว่านั้นคือ ปลูกฝังให้นักเรียนรักการอ่านและทำให้การอ่านเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต อย่างไรก็ตาม การศึกษาในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น การสอนเพื่อให้นักเรียนสามารถอ่านออกและอ่านได้เป็นสิ่งสำคัญ ยังไม่ได้เน้นการพัฒนานิสัยในการอ่านให้แก่เด็ก ดังนั้นเมื่อนักเรียนเพียงแต่มีความสามารถในการอ่านแล้ว แต่หากไม่มีการฝึกหัดอ่านอย่างต่อเนื่อง ทักษะในการอ่านที่เคยมีจะหายไปและการศึกษาตลอดชีวิตก็จะไม่เกิดขึ้น ดังที่ สุนทร โคตรบรรเทา (2526) ได้กล่าวว่า ผู้ที่อ่านหนังสือได้แล้วแต่ไม่อ่าน นับเป็นสิ่งที่น่าเสียดายอย่างมาก เนื่องจากความปราดเปรื่องของบุคคลเหล่านั้นต้องสูญหายไป ดังนั้นการพัฒนานิสัยรักการอ่านจึงเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับวิธีที่ดีที่สุดในการปลูกฝังนิสัยในการรักการอ่านตลอดชีวิต คือ การให้เด็กสนใจหนังสือและการอ่านหนังสือตั้งแต่เมื่ออายุยังน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ดังนั้น การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจึงมุ่งเน้นไปที่เด็ก และการดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากหลายๆ ฝ่าย ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริม

การอ่านที่สำคัญได้แก่ ครู บรรณารักษ์ และผู้ปกครอง

ในอดีตที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านและการเรียนรู้ จึงได้จัดทำโครงการ “ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี” เนื่องในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา ในปี พ.ศ. 2546 เพื่อกระตุ้นให้นักเรียน ครู ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านและการเรียนรู้ โดยการอ่านเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศชาติ สร้างความเข้มแข็งด้านความรู้ ความคิดและจริยธรรม ทั้งในระดับบุคคล ชุมชนและสังคมระดับประเทศ

จากปัญหาด้านการอ่านของคนไทยดังกล่าวจึงเป็นที่มาของ อนุสนธิมติที่ประชุม คณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครั้งที่ 2/ 2552 เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 ณ ห้องประชุม กระทรวงศึกษาธิการ (อาคารราชวัลลภ ชั้น 2) เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้ตลอดชีวิตใน 3 ประเด็น คือ การพัฒนาคนให้มีความสามารถในการอ่าน การพัฒนาคนให้มีความรักการอ่าน และการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการอ่านอย่างยั่งยืน คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2552 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน โดยกำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ ให้วันที่ 2 เมษายน ของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน ให้ พ.ศ. 2552-2556 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน และให้คณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นกลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมการอ่านให้เกิดเป็นรูปธรรม (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553, หน้า 2)

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพ ความต้องการ ปัญหาและแนวทางส่งเสริมการอ่าน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในเป็นแนวทางในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นนักอ่านที่ดีในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ความต้องการ และปัญหาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา

2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการ และปัญหาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามระดับชั้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการอ่านให้แก่แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบรรณารักษ์ในการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางส่งเสริมการอ่านให้แก่แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา เพื่อดำเนินการส่งเสริมการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ตรงตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

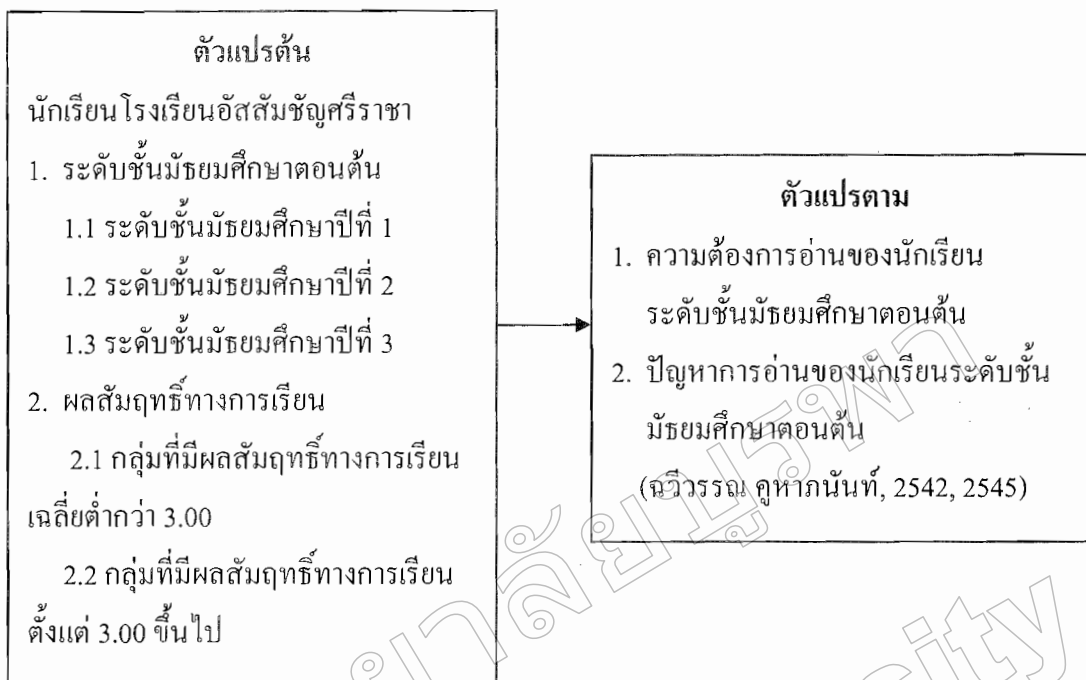
สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นต่างกันมีความต้องการอ่านแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีความต้องการอ่านแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นต่างกันมีปัญหาการอ่านแตกต่างกัน
4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีปัญหาการอ่านแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพ ความต้องการ ปัญหาและแนวทางส่งเสริมการอ่าน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2554

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา
2. แนวทางส่งเสริมการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาสภาพ ความต้องการ ปัญหา และแนวทางในการส่งเสริมการอ่านให้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของ โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา
2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา ตั้งแต่ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในปีการศึกษา 2554 จำนวนทั้งสิ้น 1,365 คน
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 309 คน เลือกโดยใช้หลักทฤษฎีความน่าจะเป็น (Probability Sampling) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 84) ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stages Random Sampling) เริ่มจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นแบบเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ได้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 108 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 107 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 94 คน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลากรายชื่อนักเรียนในแต่ละช่วงชั้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น แบ่งออกเป็น

2.1.1 ระดับชั้น

2.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.2.1 กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า 3.00

2.1.2.2 กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ความต้องการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา

2.2.2 ปัญหาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา

2.3 ตัวแปรอื่น ๆ ที่ศึกษา ได้แก่

2.3.1 สภาพการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา

2.3.2 แนวทางส่งเสริมการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา

นิยามศัพท์เฉพาะ

สภาพการอ่าน หมายถึง ความสนใจและพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา

ความต้องการอ่าน หมายถึง ความประสงค์หรือปรารถนาในการได้รับบริการด้านการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา เพื่อจะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาความรู้ รวมถึงความเพลิดเพลิน และสุนทรียภาพทางจิตใจ

ปัญหาการอ่าน หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เช่น ไม่อ่าน อ่านไม่ออก ไม่มีหนังสือที่ต้องการอ่าน ไม่มีเวลาอ่าน อ่านไม่เข้าใจ ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน เป็นต้น

แนวทางการส่งเสริมการอ่าน หมายถึง การหาวิธีการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และรักการอ่าน รวมถึงการหาวิธีการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง โดยห้องสมุดจะต้องจัดกิจกรรม/ บริการ และสร้างบรรยากาศ หรือการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้ ที่หลากหลาย ตอบสนองความต้องการอ่านของนักเรียน เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการอ่านให้กับ นักเรียน

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โดยมีเฉพาะนักเรียนเพศชายเท่านั้น ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ โดยเฉลี่ยทุกรายวิชา ในภาคเรียน ที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า 3.00 และกลุ่มที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป